634.0.323.12:304

Dr. Kákosy
Tibor

A MOTORFŰRÉSZKEZELŐK VIBRÁCIÓS ÁRTALMA

A motorfűrészkezelők vibrációs ártalmának tanulmányozására — az erdőgazdasággal kötött együttműködési szerződés alapján — az OMI modellként a Pilisi Parkerdőgazdaságot választotta ki. Az 1967 óta rendszeresen elvégzett szűrővizsgálatok kapcsán értékes tapasztalatokat nyertünk. Ezek közül elsősorban a *megelőzés* szempontjából fontos megfigyeléseinkről kívánunk röviden beszámolni.

Első két ábránk — mivel általános érvényű összefüggés csak nagyobb számú eset tanulmányozása útján nyerhető — az összes OMI által vizsgált motorfűrészkezelő (kb. 500 fő) vizsgálati adatai alapján készült.

1. ábra

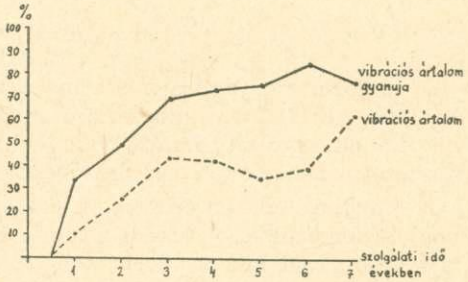

A motorfűrészkezeléssel töltött napi munkaórák hatása a vibrációs eredetű Raynaud phaenomen (vibrációs ártalom okozta érbetegség) kifejlődésére

2. ábra

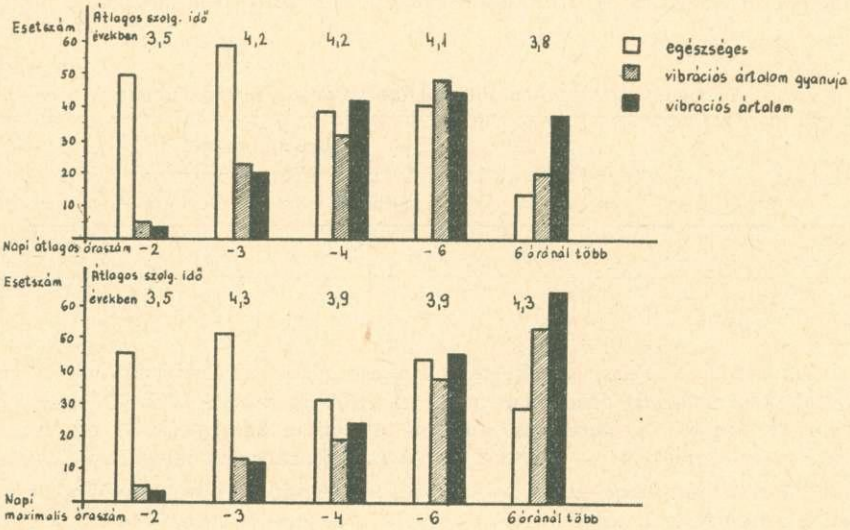

Az *1. ábrából* leolvasható, hogy a vibrációs ártalomban megbetegedettek száma a szolgálati évek emelkedésével párhuzamosan növekszik. Ezért fontos, hogy a *motorfűrészkezelők szűrővizsgálata minden évben rendszeresen megtörténjék.*

A *2. ábrán* látható, hogy a vibrációs megbetegedések száma a motorfűrészkezeléssel töltött napi munkaórák számának növekedésével párhuzamosan meredeken emelkedik. Míg a napi 1—2 órát motorfűrészelő dolgozók között alig fordul elő megbetegedés, addig a napi 3 órát motorfűrészt kezelő fatermelőknek már kb. 30%-a súlyos vibrációs ártalomban szenved. Ebből önként adódik a megelőzés szempontjából fontos következtetés: a *motorfűrészkezeléssel eltölthető napi munkaidőt* (a jelenleg érvényben levő 3 óra helyett) *2 órában kellene maximálni.*

1. táblázat

A dohányzás összefüggése a vibrációs érelváltozásokkal

Összesen		Vibrációs éreltérés				Negatív	
		Enyhe		Súlyos			
Dohányos.....	59	12	20,3 %	9	15,3 %	38	64,4 %
Nem dohányos .	32	8	25 %	5	15,6 %	19	59,4 %

1. táblázatunk tanúsága szerint a vibrációs érbetegség kifejlődése és a *dohányzás* között nem állapítható meg összefüggés. Mégis helyes — mivel a nikotinnak érszűkítő hatása van — ha a dolgozókat a mértéktelen és főként a munka közbeni dohányzás mellőzésére intjük.

A *hidegnek* szintén érösszehúzódást előidéző hatása van. Nagyon fontos ezért, hogy a dolgozókat — főként a hideg évszakokban — megfelelő (nem egyujjas!) *védőkesztyűvel* lássuk el. A hideg ellen egyébként jobb védelmet nyújtó egyujjas kesztyűben — a dolgozók tapasztalata szerint — motorfűrészt kezelni, azzal hatékonyan és biztonságosan dolgozni nem lehet. Hasonló meggondolásból *melegedő helyiség* és munkaközi *meleg kézfürdő* alkalmazása is ajánlatos lenne.

2. táblázat

Vibrációs ártalmak a Pilisi Állami Parkerdőgazdaságban

Vizsgáltak száma		Egészséges		Vibrációs ártalom				Exp. idő
				Enyhe		Súlyos		
1971-ig ..	64	29	45 %	14	22 %	21	33 %	4 év
1972—73	44	23	52 %	12	27 %	9	21 %	5,3 év

2. táblázatunk a Pilisi Parkerdőgazdaság motorfűrészkezelőinek vibrációs *megbetegedési arányát* hasonlítja össze az 1971-ig, illetve 1972—73-ban végzett vizsgálatok alapján. Valamelyes javulási tendencia kétségkívül megállapítható, de ezzel az eredménnyel — úgy véljük — még korántsem lehetünk elégedettek.

Hasonló eredményeket mutat a *munkaalkalmasság* szempontjából történő összevetés, amelyet a *3. táblázat* mutat be. Mindkét időszakban feltűnően sok —

és teljesen azonos arányú — azoknak a száma, akik nem vibrációs ártalom, hanem egyéb ok miatt váltak motorfűrészkezelésre alkalmatlanná. Az alkalmatlanságot eredményező egyéb ok (legtöbbször magas vérnyomás vagy rosszul gyógyult csonttörés) az esetek nagy részében már a motorfűrészkezelés megkezdése előtt fennállott, de — szakszerű munkaalkalmassági orvosi vizsgálat híján — nem derült ki idejekorán. Ebből levonható az az igen fontos következtetés, hogy *motorfűrészkezelésre szakszerű, felvétel előtti orvosi vizsgálat*

3. táblázat

Munkaalkalmasság

Vizsgáltak száma		Alkalmas		Alkalmatlan				Exp. idő
				Vibr. ártalom		Egyéb okból		
1971-ig ..	64	28	44 %	18	28 %	18	28 %	4 év
1972—73	44	24	54 %	10	23 %	10	23 %	5,3 év

nélkül ne alkalmazzunk és ne iskolázzunk be dolgozókat! Ezeket a vizsgálatokat (telefonon vagy levélben történt előzetes megbeszélés alapján) az OMI szívesen elvégzi.

4. táblázatunk a vibrációs ártalmak megelőzésére hivatott fontos munkavédelmi rendszabályok elmulasztásának arányát ábrázolja az említett idősza-

4. táblázat

Munkavédelmi hiányosságok

Vizsgáltak száma		Túlmunka		Szabálytalan váltás		Védőkesztyű hiánya	
1971-ig	64	25	39 %	9	14 %	19	29 %
1972—73	44	11	25 %	8	18 %	13	29 %

kokban. Látható, hogy a vizsgált erdőgazdaság területén csupán a 3 órát meghaladó motorfűrészelés előfordulási arányában mutatkozik javulás, a többi intézkedés betartása terén stagnálás vagy romlás tapasztalható. Ez szoros oki összefüggésben van a vibrációs ártalmak előfordulása és a munkaalkalmasság vonalán észlelt kedvezőtlen eredményekkel. *A vibrációs ártalmak megelőzésére csak akkor van remény, ha az előírt munkavédelmi rendszabályokat a dolgozók szigorúan betartják és az erre hivatott vezetők ezt rendszeresen ellenőrzik.*

Külön ki kell emelnünk azt — az orvos számára elszomorító és a dolgozó egészségére nagyon ártalmas — mulasztást, hogy öt esetben a fakitermelőt az orvosi *tilalom ellenére tovább foglalkoztatták* motorfűrészkezeléssel. Mi értelme van az orvos munkájának, ha javaslatait nem tartják be? Egyébként ha a dolgozó egészségében — a tilalmazott munkakörben való foglalkoztatás következtében — romlás áll be, ez a munkáltatóra nézve *jogi* szempontból is súlyos következményekkel járhat.

A kifejlődött vibrációs ártalom orvosi kezeléssel nehezen befolyásolható, makacs betegség. Ezért üdvözöltük örömmel azt a lehetőséget, hogy a vibrá-

ciós ártalomban megbetegedett dolgozók a Gyulai Gyógyfürdőben *fürdőkezelésben* részesíthetők. A fürdőkezelés kezdeti eredményei biztatóak, de végső következtetés levonásához még sok beteg kezelését és vizsgálatát kell elvégezni.

Feltétlenül szólnunk kell a megbetegedett motorfűrészkezelők *rehabilitációjának* nehéz kérdéséről. A vibrációs ártalomban szenvedő foglalkoztatását nehezíti, hogy kezei hideggel szemben rendkívül érzékenyek, az esetek egy részében karjaik izomereje is csökkent. Az erdőgazdaságokban fel kell térképezni azokat a megfelelő hőmérsékletű, nagy fizikai erőt nem igénylő munkahelyeket, amelyeket a vibrációs ártalomban szenvedő egészségének veszélyeztetése és balesetveszély nélkül el tud látni. Ez a megoldás mind a beteg, mind a népgazdaság szempontjából kedvezőbb, mint a táppénzes állomány!

Szocialista társadalmunkban megengedhetetlen az a — sajnos itt-ott még tapasztalható — magatartás, amely a dolgozóra hárítja át a megoldást azzal a kényelmes megokolással, hogy az erdőgazdaság nem tud megfelelő munkakört biztosítani. Az erdőgazdaságban megbetegedett dolgozó sorsáért az erdőgazdaságnak kell felelősnek éreznie magát és gondoskodnia kell a megnyugtató megoldásról. Az új munkakör megválasztásakor minden esetben egyénileg, a dolgozó képzettségét, körülményeit figyelembe véve kell eljárni. Az áthelyezés anyagi következményeinek áthidalásához a 67/1958. Korm. sz. rendelet nyújt segítséget, amely a vibrációs ártalmakat a kártalanításra igényt adó foglalkozási betegségek közé sorolja.

A vibrációs ártalmak sok szenvedést okoznak a betegnek és sok gondot az erdőgazdaságoknak, megelőzésük ezért közös érdek.

Д-р Какоши Т.: ВРЕД МЕХАНИЗАТОРОВ МОТОРНЫХ ПИЛ ОТ ВИБРАЦИЙ

Испытания, проведенные Общегосударственным институтом гигиены труда, показывают, что опасность вреда от вибраций увеличивается соразмерно стажу и количеству рабочих часов, проводимых ежедневно в работе с моторной пилой. Последнее следовало бы максимализировать в размере 2 часов. Относительно курения связь не может быть выявленной, все же целесообразно избегать его. Против холода рекомендуется применение защитных рукавиц, рекомендуется также применять в работе горячую ванну рук и теплушку. Существенным оказывается инструктаж и испытание работников до приема на работу на пригодность к работе, так как часто выявляется, что причины, вызывающие непригодность к работе, существовали уже ранее.

Dr. Kákosy, T.: VIBRATION INJURIES BY CHAIN-SAW OPERATORS.

Investigations of the National Labour Hygiene Institute show, that danger of vibration injuries is increasing with seniority and with numbers of the daily working hours. The latter should be limited for two hours. Vibration injury isn't in connection with smoking, but it is though be avoided. It is very important to wear protective-gloves against cold and is desirable to insure warm bath and a warming-room for the operators. It is as well very important to examine the workers' ability before work.

Hagyomány Munkabizottság alakult az Erdészeti és Faipari Egyetem KISZ-szervezetének keretében azzal a céllal, hogy összegyűjti az Alma Mater ifjúságának páratlanul gazdag diákhagyományait. Az összegyűjtött anyagból a bizottság egyrészt állandó kiállítást kíván rendezni, másrészt tervbe vette a hagyományok kialakulásának, formálódásának történelmi feldolgozását, majd ennek kiadását.

Ehhez a munkához kéri a Bizottság minden tisztelt Firma szíves segítségét!

Kér minden, az Alma Materben eltöltött diákévekre vonatkozó tárgyi emléket, visszaemlékezést és adatot. A rendelkezésre bocsátott anyagot kívánság szerint megőrzi, vagy fényképezés, lemásolás után visszaküldi. A küldeményeket a következő címre kéri eljuttatni: Erdészeti és Faipari Egyetem, Erdővédelmi Tanszék, 9401 Sopron Pf. 132.